

De många rösternas konst

Audioramas interaktiva ljudinstallation Compoz på Lat.63, Frösön.

Med ett modulverk och högtalare som enda visuella referenser skapas med hjälp av ljud ett rum, som besökarna komponerar själva genom sina rörelser. Det är resultatet av ett treårigt projekt som nu har premiär. Audiorama beskriver sig själva som Sveriges nationalscen för ljud. De har sin verksamhet på Skeppsholmen i Stockholm och får ofta besökare från gruppbofästade, dagliga verksamheter och särskolor. I mötet med dessa uppstod idén att skapa ett verk tillsammans med personer som har olika slags funktionsnedsättningar. Musiker och dramatiker från Audiorama träffade därför människor på dagliga verksamheter som skapade texter och ljud. Dessa har sedan brutits ned i sina minsta beståndsdelar och med hjälp av matematik och programmering bildar de nya ljudstrukturer – i interaktion med besökarna.

Den tyske konstnären Peter Vogel skapade 1973 ett interaktivt verk som han kallade *Bedürfnis (Need)*. Det bestod av bland annat elektroniska kablar, en fotocell, en mikrofon och en högtalare. När besökare rörde sig i rummet och kastade skuggor över verket skapades olika ljud. Ju mer man interagerade med verket desto mindre reagerade det, motsägelsefullt nog. På så vis illustrerades det psykologiska fenomenet *tillvänjning*. *Compoz*, med dess fyra ingående verk, reagerar tvärtom mer ju aktivare besökarna är. Golvet i rummet är indelat i ett virtuellt rutmönster där en likaledes virtuell mask slingrar sig. När besökarna befinner sig på samma yta som masken känner sensorer av detta och ett visst ljud eller en viss röst hörs i rummet. Står besökaren stilla blir det bara återupprepning av ljudet eller rösten, men vid rörelse sker en variation och vid snabba rörelser längs masken hörs en mångfald av röster och ljud, som en kör.

Det går alltså att se *Compoz* som raka motsatsen till fenomenet med *tillvänjning*. Ju mer man rör sig, desto större kakafoni av röster och ljud i ständigt nya kombinationer. Kanske illustreras här något specifikt för kommunikationen med personer som har funktionsnedsättning, men det är även lätt att se en spegling av samhällstillståndet. I en ständigt föränderlig vardag och med ett kulturliv och en världspolitisk scen som aldrig upphör att förvåna finns få utrymmen för *tillvänjning*. Det gäller att ständigt plocka ned verkligheten i dess beståndsdelar och sätta ihop den igen. Bygga sitt mentala rum, precis som i utställningen *Compoz*.

Just nu turnerar teaterpjäsen "*Konsten att älska utan att dö*" runt i Jämtlands län. Den skildrar relationen mellan en man i karriären och en yngre man med funktionsnedsättning. Regissören Olle Törnqvist har sagt att syftet med pjäsen är att skildra mötet mellan dessa personer som kommer från olika håll, att öka förståelsen för personer med funktionsnedsättning var mer en bieffekt. Robert Fransson som spelar mannen i karriären har betonat att pjäsen är skriven så att allt inte är så svart eller vitt. Karin Starre som är projektledare för *Compoz* bekräftar att de tänkt på ett liknande sätt. I båda fallen finns ambitionen att strunta i uppdelningen av "*vi och dom*". Det är bättre med en mångfald av röster.

Text och foto: Torbjörn Aronsson

Information:

Compoz består av fyra verk. I "*Jag är ett rum*" har Magnus Bunnskog och Denis Gómez Garcia utgått från texter skrivna av en författargrupp vid dagverksamheten *Medis5*. Rösterna läses av skådespelarna Marga Pettersson, Hannes Meidal och Thérèse

KONST VÄSTERNORRLAND

Landstinget, Regional Utveckling, 871 85 Härnösand 0611-80214

Red: Mats de Vahl mobil:070-2476939 epost: mats.de.vahl@lvn.se

Brunnander. I "Vandringen" har Johan E. Andersson och Anna Källblad utgått från ett akustiskt material insamlat av grupperna Medis5 och Inuti. "Harris sång" av Nils Personne och Anna Källblad utgår från ljud, text och sång alstrade av Harri Raatikainen. "Fyra röda ytor" utgår från dekonstruerade texter av tre författare vid en dagverksamhet som uppläses av skådespelaren Johannes Bah Kuncke.

Volym 2016-10-20